بررسی تاثیر آموزش سبک مقابله ای اسلامی بر افزایش شادکامی والدین کودکان استثنایی

نویسندگان: محمد حسین فلاح* عباس منگلی فاطمه زارع*****

* دکترای روانشناسی وآموزش کودکان استثنائی – استاد یار دانشگاه آزاد اسلامی یزد

** کارشناسی ارشد روانشناسی کودکان استثنائی دانشگاه آزاد اسلامی بیرجند

*** نویسنده مسئول : دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه تربیت معلم تهران

Email: Somayehzare62@yahoo.com تلفن: ۰۹۱۳۲۵۸۹۶۱۴

طلوع بهداشت

فصلنامهٔ علمی پژوهشی دانشکده بهداشت یزد

سال یازدهم

شماره: دوم

تابستان ۱۳۹۱

شماره مسلسل: ۳۵

تاریخ وصول: ۱۳۹۰/۱۰/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۱۲/۲۲

چکیده

سابقه و اهداف: مطالعات نشان داده اند که والدین کودکان استثنائی از شادکامی و رضایت زندگی کمتری برخوردارند.سبک های مقابله ای یکی از مهمترین عوامل روانی اجتماعی است که رابط بین فشار و بیماریهای روانی می باشد. از طرفی رابطه معناداری بین شادکامی وباورهای دینی وجود دارد .لذا این مطالعه با هدف بررسی تاثیر آموزش سبکهای مقابله ای اسلامی بر میزان شادکامی والدین کودکان استثنائی در شهرستان خاتم (هرات و مروست) انجام شد.

روش بررسی:مطالعه حاضر یک مطالعه تجربی است. حجم نمونه ۲۴زوج بودکه از بین والدین کودکان استثنائی شهرستان خاتم انتخاب شدند وبه طور تصادفی در دو گروه آزمون و کنترل قرار گرفتند.آموزش سبک مقابله اسلامی به صورت گروهی، برای گروه آزمون اجرا شد.پس از گذشت یک ماه داده های حاصل از پژوهش با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: آموزش سبکهای مقابله اسلامی، شادکامی والدین کودکان استثنائی را افزایش داد به نحوی که میانگین شادکامی از ۴/۶۴ ± ۲۶/۴۱ قبل از مطالعه به ۹/۱۹± ۵۶/۰۴ بعد از مطالعه و به ۹/۶۳ ± ۵۵ بعد از پیگیری یک ماهه رسید.

نتیجه گیری : با توجه به ثمر بخش بودن استفاده از سبکهای مقابله اسلامی در افزایش شادکامی ،آموزش این سبک ها در راستای کاهش فشارهای روانی ومقابله با آنها باید صورت گیرد.

واژه های کلیدی: سبک مقابله اسلامی ، شادکامی، والدین، کودکان استثنایی ،آموزش

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

مقدمه

علم روان‌شناسی در حوزه‌های مختلف از جمله روان‌شناسی اجتماعی و سلامت اهمیت زیادی برای نقش سبک‌های مقابله‌ای در نظر می‌گیرد. به صورتی که مطالعه سبک‌های مقابله‌ای گسترده‌ترین موضوع مطالعاتی در روان‌شناسی معاصر و یکی از مهمترین عوامل روانی اجتماعی است که رابط بین فشار و بیماری‌های روانی می‌باشد (۱). یکی از انواع این سبکهای مقابله ای ، سبک مقابله اسلامی است. که آن را ، اصول و باورهای دینی برای کسب دیدگاهی مثبت و روشن ازحوادث جهان و ایجاد یک تصویر دلبستگی همیشه حاضر (به خدا ، قدیسین و اجداد و ...) گویند (۲).

در هنگام فشار ورویدادهای ناگوار، معنای زندگی اهمیت زیادی پیدا می کند و در مقابله با مسائل زندگی نقش باورها بر جسته تر می شود. با توجه به افزایش حاصل از ماشینی شدن و فاصله گرفتن از معنویت و نیز بروز بیماریهای ناشی از عوامل مختلف و همچنین وجود فرزندان با مشکل عقب ماندگی ذهنی و کاهش میزان شادکامی در خانواده های دارای این نوع فرزندان و نیز بحرانهای عاطفی در درون نظام خانواده ها و شکاف بین والدین و وجود مشکل و مسائل پرورشی،تربیتی،فرهنگی و آموزشی در کودکان عقب مانده ذهنی و واکنش والدین به این کودکان انجام تحقیقاتی در این زمینه ضروری به نظر می رسد (۳).

آرگایل درتعریف شادکامی آن را حالت خوشحالی یا سرور (هیجانات مثبت)، راضی بودن از زندگی و فقدان افسردگی و اضطراب (هیجانات منفی) معرفی می کند (۴).گور ساچ و اسمیت بر تاثیر اسنادهای مذ هبی ، ادراک مهارت و مقابله های مذهبی بر شادکامی افراد تاکید کرده اند(۵).

مطالعات نشان دهنده ی رابطه ی مثبت معنی دار بین شادکامی و باورهای دینی است(۶). همچنین کسانی که دارای سبک اسلامی و باورهای دینی هستند و نیز کسانی که در مراسم مذهبی به طور فعالانه شرکت می کنند ، بهتر می توانند با مسائل و استرس های زندگیشان کنار آیند(۷).

در تحقیقی مشخص شد عشق اولیه ی والدین به فرزند از طریق افزایش عزت نفس و آموزش حل مسئله به روش منطقی در فرزندان باعث افزایش شادکامی آنها در بزرگسالی می شود (۸). پدران، به خصوص مادران کودکان استثنائی از شادکامی و رضایت زندگی کمتری برخوردارند(۹). از طرفی شواهد تجربی زیادی نشان می دهد که بین نگرش دینی، سبک های مقابله ای کارآمد و مراجعه به دیگران و از جمله شادکامی رابطه مثبت وجود دارد (۱۲، ۱۱، ۱۰) .

بنابراین پژوهش حاضر ، با هدف تعیین اثر بخشی آموزش سبک های مقابله اسلامی ، بر افزایش شادکامی والدین دارای کودکان استثنایی در شهرستان خاتم (هرات و مروست) انجام شد.

روش بررسی

مطالعه حاضریک مطالعه تجربی است که جامعه آماری آن، کلیه والدین کودکان استثنایی شهرستان خاتم (هرات و مروست) بود (n=۲۰۰). نمونه مورد نظر به صورت تصادفی انتخاب و به دو گروه آزمون و کنترل انتخاب شدند.که نهایتا ۱۲ زوج در گروه آزمون و۱۲ زوج در گروه کنترل قرار گرفتند.در کارگاه های آموزشی و گروه درمانی تعداد ۱۲ زوج یا ۲۴ نفر، استاندارد می باشد.

در این پژوهش به منظور سنجش شادکامی والدین از پرسشنامه ی ۲۹ ماده ای شادکامی آکسفورد که در سال ۱۹۹۰

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

توسط آرگایل و با معکوس کردن مقیاس آزمون افسردگی بک ساخته شده ، استفاده شده است . همچنین برای تعیین پایایی این آزمون آرگایل و لو ضریب آلفای ۹۰٪ را با ۲۴۷ آزمودنی ، فارنهام و بروژنتیک ضریب آلفای ۸۷٪ را با ۱۰۱ آزمودنی و نوربالا با ۱۸۰ آزمودنی آلفای کرونباخ ۸۴٪ را به دست آورد. علی پور و نوربالا با ۱۰۱ آزمودنی آلفای کرونباخ ۹۳٪ را به دست آوردند(۱۳). محدوده نمره قابل اکتساب در این آزمون ۸۷-۰ می باشد .

مراحل کار به طور کلی شامل ۳ مرحله پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری می باشد.پس از شناسایی کودکان استثنایی که از طریق بهزیستی و مدرسه استثنایی انجام شد ، جلسه ای با حضور کلیه والدین کودکان استثنایی برگزار گردید . با بیان توضیحات لازم و کسب رضایت از والدین ،۲۴ زوج به صورت تصادفی انتخاب و پیش آزمون از ۲۴ زوج انجام گرفت و نمرات محاسبه گردید. پس از گزینش تصادفی والدین و گماردن آنها در دو گروه آزمون و کنترل ،آموزش پکیج خود ساخته سبک های مقابله اسلامی، توسط محقق و در روز های زوج هر هفته بر روی گروه آزمون اعمال گردید. این پکیج پس از بررسی و مطالعات برگرفته از فصلنامه علمی – پژوهشی علوم اسلامی تحت عنوان آزمون مباحث و اعتبار یابی مقیاس راهبردهای مقابله اسلامی در شرایط تنش زا که دارای ساختار سه عاملی (شناختی، عاطفی ، رفتاری) و همچنین قرآن کریم و نهج البلاغه، با استفاده از نظرات متخصصین تهیه گردید و در ۱۰ جلسه ۹۰ دقیقه ای به گروه آزمون، آموزش داده شد . یک هفته پس از اتمام جلسات، پس آزمون و یک ماه پس از پس آزمون، آزمون پیگیری از دو گروه گرفته شد.

آموزش ها به شرح ذیل ارائه گردید :

محور الف : شامل عوامل شناختی

جلسه اول : آموزش طلب کمک از خداوند در سختی ها و امید به رحمت او ، اعتقاد به گرفتن پاداش در مقابل صبر بر مصائب و اعتقاد به کمک و لطف خداوند در رفع سختی ها .

جلسه دوم : بیان فلسفه رنج در اسلام ، آموزش اعتقاد به آزمایش الهی بودن رویدادهای ناخوشایند، وجود اراده خدا در همه امور و همچنین قضا و قدر الهی در مصائب.

جلسه سوم : آموزش انجام دستورات دینی در مشکلات اقتصادی و پشیمان بودن از انجام اعمال خلاف دین ، تصمیم به جبران آنها همچنین بیان شکر نعمت های خداوند.

جلسه چهارم : آموزش اعتقاد به موثر بودن خواندن قرآن و ادعیه در هنگام رویدادهای ناگوار ، وجود راه توبه به عنوان یک راه کاهش فشار روحی و همچنین آمادگی برای تحمل سختی در راه رضای خدا .

محور ب : شامل عوامل رفتاری

جلسه پنجم : آموزش در نظر گرفتن رضایت خدا در هنگام تصمیم گیری در مواقع دشوار زندگی ، راهنما قرار دادن سخنان ائمه در سختی ها ، انتخاب مسیر سعادت در تعارض ها و ترجیح آن در مقابل لذت دنیا و آخرت .

جلسه ششم : آموزش زندگی ائمه را الگو قرار دادن و توجه به میزان صبر در برابر سختی ها و حکیمانه پنداشتن اراده الهی در هنگام نرسیدن به خواسته ها و در عین حال مشورت با افراد روحانی در هنگام فشار روانی.

جلسه هفتم: آموزش قناعت برای کسب آرامش در امور اقتصادی و اینکه در هنگام رویدادهای ناگوار از انجام گناه

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

خودداری شود و استخاره گرفتن به عنوان آخرین را ه در تصمیمات دشوار.

محور ج : شامل عوامل عاطفی

جلسه هشتم : آموزش رفتن به زیارت ائمه به منظور کاهش فشار روحی ، بخشش مالی و صدقه برای رفع نگرانی و خواندن نمازهایی برای رفع گرفتاریها .

جلسه نهم : آموزش توسل به معصومین در هنگام سختی ها و خواندن قران، گرفتن روزه و ادای نذر برای حل مشکلات .

جلسه دهم : آموزش کمک به نیازمندان برای جلب لطف الهی و به عنوان یک تکلیف، همچنین ارائه باز خورد و جمع بندی مطالب .

یافته‌ها

در این تحقیق ۲۴ زوج از والدین کودکان استثنائی مورد بررسی قرار گرفتند که میانگین سنی آنها ۳۸ ، و میانگین سن کودکان ۹ بود.اکثر والدین شغل آزاد داشتندو نیز ۶۳٪ آنها دارای تحصیلات ابتدایی بودند.

براساس تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر که نتایج آن در جدول ۱ آمده میزان F محاسبه شده در مورد اثر گروه‌ها (آزمون و کنترل) برابر با ۶۷/۲ بودکه نشان‌دهنده اختلاف گروه‌ها در سه مرحله است .همچنین F محاسبه شده برای اثرات درون‌گروهی با سطح معناداری ۰/۰۰۱ برابر با ۲۴/۶۲ می باشد. بنابراین بین مراحل تفاوت وجود دارد و همچنین میزان F محاسبه شده در اثر تعامل با گروه‌ها با سطح معناداری ۰/۰۰۱ برابر با ۱۶/۲۱ می‌باشد. بنابراین از آنجایی که اثر تعامل معنادار است، می‌توان نتیجه گرفت که تأثیر مداخله بر گروهها متفاوت بوده به نحوی که میانگین نمره شادکامی والدین کودکان استثنائی گروه آزمون از ۴۱/ ۲۶(قبل از مداخله) به ۵۶/۰۴ (بعد از مداخله) و پس از گذشت یک ماه به ۵۵ رسیده بود . در حالیکه میانگین نمره شادکامی والدین گروه شاهد هیچ تغییر معناداری نشان نداد.

براساس تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر که نتایج آن در جدول ۲آمده میزان F محاسبه شده در مورد اثر گروه‌ها (آزمون و کنترل) برابر با ۳۶/۶۲ بودکه نشان‌دهنده اختلاف گروه‌ها در سه مرحله است.همچنین F محاسبه شده برای اثرات درون‌گروهی برابر با ۲۹/۳۸ می باشد (P<۰/۰۰). بنابراین بین مراحل تفاوت وجود دارد و همچنین میزان F محاسبه شده در اثر تعامل با گروه‌ها برابر با ۴۲/۶ بوده و معنادار می‌باشد (P<۰/۰۰) بنابراین از آنجایی که اثر تعامل معنادار است، می‌توان نتیجه گرفت که تأثیر مداخله بر گروهها متفاوت بوده به نحوی که میانگین نمره شادکامی مادران کودکان استثنائی از ۲۶/۵۸ (قبل از مداخله) به ۵۷/۵۸ (بعد از مداخله) و پس از گذشت یک ماه به ۵۶/۸۳ رسیده بود .

جدول ۱: مقایسه شادکامی گروه‌های آزمون و کنترل والدین کودکان استثنائی در سه مرحله آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر

		مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجموع مجذورات	نسبت F	سطح معناداری
واریانس بین گروهی	گروه‌ها	۲۳۴/۲۶	۱	۲۳۴/۲۶	۶۷/۲	۰/۰۰۱
	خطاها	۲۸۶/۱۵۲	۴۶	۱۸/۲۶		
واریانس درون گروهی	مراحل	۱۸۹/۰۲	۲	۷۶/۲۴	۲۴/۶۲	۰/۰۰۱
	تعامل	۱۶۴/۳۴	۲	۸۲/۲۶	۱۶/۲۱	۰/۰۰۱
	خطاها	۲۴۰/۱۸	۹۲	۵/۶۹		

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

براساس تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر که نتایج آن در جدول ۳ آمده میزان F محاسبه شده در مورد اثر گروه‌ها (آزمون و کنترل) برابر با ۵۲/۸۱۴ بودکه نشان‌دهنده اختلاف گروه‌ها در سه مرحله است. همچنین F محاسبه شده برای اثرات درون‌گروهی برابر با ۱۷/۲۴ می باشد (P<۰/۰۰). بنابراین بین مراحل تفاوت وجود دارد و همچنین میزان F محاسبه شده در اثر تعامل با گروه‌ها برابر با ۲۶/۴۲ بوده و معنادار می‌باشد (P<۰/۰۰). بنابراین از آنجایی که اثر تعامل معنادار است، می‌توان نتیجه گرفت که تأثیر مداخله بر گروهها متفاوت بوده به نحوی که میانگین نمره شادکامی پدران کودکان استثنا ئی از ۲۶/۲۵ (قبل از مداخله) به ۵۴/۵ (بعد از مداخله) و پس از گذشت یک ماه به ۵۳/۱۷ رسیده بود.

جدول ۲: مقایسه شادکامی مادران کودکان استثنایی گروه آزمون وکنترل در سه مرحله آزمون براساس تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر

منابع تغییرات		مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجموع مجذورات	نسبت F	سطح معناداری
واریانس بین گروهی	گروهها	۳۶۶/۲	۱	۳۶۶/۲	۳۶/۶۲	۰/۰۰۱
	خطاها	۲۶۸/۳۲	۲۲	۱۰		
واریانس درون گروهی	مراحل	۶۲۴/۸۴	۲	۳۴۸/۱۲	۲۹/۳۸	۰/۰۰۱
	تعامل با گروهها	۴۴۶/۳۹	۲	۲۴۱/۵۲	۴۲/۶	۰/۰۰۱
	خطا	۲۴۲/۷۲	۴۴	۱۵/۹۲		

جدول ۳: مقایسه شادکامی پدران کودکان استثنایی گروه آزمون وکنترل در سه مرحله با استفاده از تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر

منابع تغییرات		مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجموع مجذورات	نسبت F	سطح معناداری
واریانس بین گروهی	گروهها	۵۲۸/۱۴	۱	۵۲۸/۱۴	۵۲/۸۱۴	۰/۰۰۱
	خطاها	۶۸۶/۲۶	۲۲	۳۴/۸۲		
واریانس درون گروهی	مراحل	۳۹۲/۴۶	۲	۱۸۰/۲	۱۷/۲۴	۰/۰۰۱
	تعامل با گروهها	۱۷۴/۵۲	۲	۱۹۲/۶۸	۲۶/۴۲	۰/۰۰۱
	خطا	۴۶۲/۲۸	۴۴	۱۶/۸۲		

جدول ۴: مقایسه میانگین و انحراف معیار شادکامی گروه های آزمون در سه مرحله پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری یک ماهه

		پیش آزمون	پس آزمون	پیگیری یک ماهه
میانگین	مادران	۲۶/۵۸	۵۷/۵۸	۵۶/۸۳
	پدران	۲۶/۲۵	۵۴/۵	۵۳/۱۷
	والدین	۲۶/۴۱	۵۶/۰۴	۵۵
انحراف معیار	مادران	۴/۳۹	۸/۸۹	۹/۶۶
	پدران	۴/۹۰	۹/۵۰	۹/۶۰
	والدین	۴/۶۴	۹/۱۹	۹/۶۳

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

بحث و نتیجه‌گیری

هدف مطالعه حاضر بررسی تأثیر آموزش سبک مقابله‌ای اسلامی بر افزایش شادکامی والدین کودکان استثنایی بود و در نهایت مشخص گردید که :

آموزش سبک مقابله‌ای اسلامی موجب افزایش شادکامی والدین کودکان استثنایی می‌شود. این یافته با یافته پژوهشهای خدایاری فرد (۱۴)،محققی (۱۵)، آرین (۱۶) ، مالتبی (۱۱)، شات (۷)و یزدانی (۱۰) مطابقت دارد. بنابراین آموزش سبکهای مقابله اسلامی بر افزایش شادکامی والدین اثر مثبت داشته است..

در جلسات آموزشی سبکهای مقابله اسلامی از سه محور شامل عوامل شناختی ، رفتاری و عاطفی استفاده شد . با توجه به روند جلسات گروهی وقتی که سبکهای مقابله ای شناختی به والدین آموزش داده شد آنها توانستند انواع خطاهای شناختی خودشان را در قبال داشتن فرزند استثنائی شناسایی کنند و در جهت استفاده از راهکارهای مقابله ای مناسب اقدام نمایند بطوری که استفاده از این راهکارها با بالا بردن سطح عواطف مثبت از جهت جایگزین کردن شادی به جای عواطف نامطلوب و تسلیم شدن در برابر مشکلات در والدین باعث شد که شادکامی آنها افزایش یابد.

لذاآموزش سبک مقابله اسلامی موجب افزایش شادکامی پدران کودکان استثنایی شده که این با نتایج تحقیقات نظربلند و زهرا ابوالی(۱۷)و رد ریگو (۱۸) مطابقت دارد.

در این خصوص این طور استنباط می شود که شرکت مستمر پدران کودکان استثنایی در جلسات آموزشی اثربخش بوده بطوری که شادکامی آنها نسبت به قبل و حتی در پیگیری ۱ ماه افزایش یافته بود. با توجه به حضور پدران در جلسات آموزشی و ارائه الگوی صحیح و شناسایی سبکهای مقابله ای شناختی ، عاطفی و رفتاری بر آنها پدران توانستند مشکلات خود را به درستی تبیین نموده ، مشکلات کودکان استثنایی را به دیگر اعضای خانواده فرافکنی نکرده و از عواطف مثبت استفاده نمایند. در نتیجه می توان گفت که جلسات سخنرانی و آموزشی بعد از پیگیری ، اثر مثبت بر روی پدران داشته است.

آموزش سبک مقابله مذهبی موجب افزایش شادکامی مادران کودکان استثنایی هم می‌شود که این نتایج با نتایج تحقیقات صدیقی(۱۹)، طاهری و گلی نژاد (۲۰)، کار(۲۱)و تونالی (۹) مطابقت دارد. ولی با نتایج تحقیق قائدی (۲۲) همخوانی نداشت.

بر اساس شواهد و تجزیه و تحلیلهای آماری می توان گفت که جلسات آموزشی برای مادران کودکان استثنایی اثربخش بوده بطوری که میزان شادکامی آنها پس از شرکت در جلسات بطور قابل توجهی افزایش پیدا کرده و این افزایش پایداریش در زمان ثابت باقی مانده است. همچنین با مقایسه نمرات آزمون شادکامی مادران در سه مقطع زمانی می توان گفت که روند آموزشی جلسات برای مادران مفید واقع شده است . چنانچه که در ابتدا این مادران از داشتن فرزند استثنایی احساس گناه و از گفتن مشکلات رفتاری فرزندان خود هراس داشتند. ولی با توجه به روند جلسات آموزشی و شناساندن مشکلات کودکان استثنایی به مادران و همچنین آموزش سبک مقابله ای اسلامی توانستند سطح شادکامی خود را بالا ببرند. مهمترین محدودیت در این تحقیق که باعث می شود در تعمیم نتایج احتیاط کنیم،سنتی و پایبند به عقاید دینی بودن جامعه مورد مطالعه (هرات و مروست) می باشد پس لازم است که آن را در جوامع دیگر تکرار کرد. اما شایان ذکر می باشد که این تحقیق می تواند مورد استفاده کاربردی قرار گیرد به این صورت که می توان از بسته آموزشی سبک

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

مقابله اسلامی در برابر بحران ها از قبیل سوگ، بیماریها، ناباروری و حوادث و ...استفاده کرد همچنین وزارت آموزش و پرورش نیز می تواند از این بسته در برابر بحران ، در انجمن اولیاء و مربیان استفاده نماید.

References

1-Samer fild MR, Smccrae R. Stress and coping. American psychological Assocition 2000; 55: 620-625.
2- Sadri MR. Examining the effect of relying on God and providing mental health on 19-23 years old students of Isfahan university [M.S thesis]. Islamic azad university, college of educational science. 2001.[Persian]
3-Ganze voort R. Religious coping reconsidered. Journal of psychology and theology 1998; 10(3): 260-275.
4- Argyl M, Hills P. Emotional stability az a major dimension of happiness personality and individual differences. International journal for the psychology of religion 2000; 31: 1006-12.
5- Gorsuch RL.Smith GS. Attribution of responsibility to god: An introduction of religious beliefs and out comes. Journal for the scientific study of religion 1983; 22(4): 340-352.
6- Bohenlein M. Mysticm as a predictor of subjective Well- being . International journal for the psychology of religion 2000 ; 10(4) : 259-269.
7- shat M. Stress in parents of children with Autism . Department of psychology 2007; 37(1): 39-52.
8-Tamra J . Nicola S. Emotional intelligence and self-esteem, mediate between perceived early parental love and adult happiness. Journal of Applied psychology:Emotional intelligent 2002; 2(2): 38-48.
9- Tonale M. Differential preferences for happiness: Extraversion and trait- consistent Emotion Regulation. Journal of personality 2002; 77: 448-470.
10-yazdi F. Azad H.The study of the relationship between religion views coping styles and happiness ameag girls and boys high-school student in Isfahan within 81-82 educational years. Knowledge and research in psychology 2009; 16 : 29-46.[Persian]
11-Maltby J. Lewis CA. Day L. Religion orientation and psychologieal well-being. British Journal of health psychology 1999 ; 4: 363-378.
12-koeing GH. Religoius coping in the nursing house: A biopsychosocial Model. Psychoiogying in medicine 1997; 27(4): 363-376 .
13- Alipoor A. Noorbala A. Primary examination of validity and reliability of Oxford happiness questionaire among students of universities in Tehran. Seasonal journal of thought and behavior 1997; 1: 27-39.[Persian]
14- Khodayari H. Comparing religious beliefs with happiness. Journal of family1997; 2: 89-99. [Persian]
15- Mohaghegh A, Yusefi M. Some studies on common beliefs between religion and psychology. School of religion and university 2006; 92: 56-6. [Persian]
16- Arian A. Rasooli H. Religion psychology, an interdisciplinary scientific view. Ghabsat 2004; 36(2): 22-34. [Persian]
17- Nazarboland L. Abuali Z. The effect of cognitive group therapy on reducing depression and using of religious coping styles. Journal of psychology 2008; 2: 146-165. [Persian]
18- Redrigue JR.Morgan SB. Families of outistic children : psychological functioning of mothers. Clinical child psychology 1992; 19(4) : 371-379
19- Sedighinejad R, Mohammadi Z. Scale of performing religious beliefs an abstract of religion and mental health. Journal of psychology 2005; 4: 67-78 . [Persian]
20- Taheri R. Golinejad M. Examining the relationship between religious orientation and flexibility among Tehran university students[M.S thesis]. Tarbiat Modarres university, college of educational science 2008. [Persian]
21-. Najafizand J. Positive psychology the science of human happiness and powers. Carl A. 3rd ed. Tehran. Sokhan publication 2006: 153-155. [Persian]
22. Ghaedi H. Sarhadi A. Examining the relationship between marital satisfaction and religious beliefs.[M.S thesis]. Islamic Azad university- Roodhen unit. 2007. [Persian]

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

Examining the Effect of Teaching Religious Coping Style on Happiness of Parents with Exceptional Children

Fallah MH (Ph.D)* Mangoli A(MS.c) Zareh F(MS.c)*****

*Assistant Professor, Department of Psychology,Azad Islamic university, yazd ,Iran
**MS.c Student, in psychology, Azad Islamic University,Birjand , Iran
***Corresponding Author: MS student,in Psychology, Tarbiat Moalem university, Tehran,Iran

Abstract

Background:Studies have shown that parents of exceptional children have less happiness and life satisfaction. Coping styles are one of the most important psychosocial factors that go between stress and mental disorders. On the other hand, there is a meaningful relation between happiness and religious beliefs. Therefore, this study was carried out with the purpose of examining the effect of teaching Islamic coping styles on happiness of parents with exceptional children in the city of Khatam (Harat&Marvast).

Method: This is an exprimental research. The sample size was 24 persons chosen from among parents of exceptional children in Khatam city. They were then randomly assigned into two groups of trial and control. Islamic coping style was taught to the trial group. After one month of teaching, the data gathered from the research were analyzed through descriptive and analytic statistics.

Results: Teaching Islamic coping styles, increased happiness of the parents with exceptinal children in such a way that the score of their happiness elevated from 26.41 before the study to 56.04 after study and then to 55 after one month of follow-up.

Conclusion: Considering the effectivness of Islamic coping styles on increasing happiness, teaching of these styles for decreasing and coping with stress is recommended.

Keywords: Islamic cping styles, happiness, parents of exceptional children, education

.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-25]